

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5. uri zvečer. **Uredništvo in upravnništvo:** Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — **Naročnina** za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrto leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5'60. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljal na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inserate, naročnino, reklamacije pa na upravništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštne proste. — **Inserati:** štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin., za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjav: „Sava“, Kranj. **Cekovni račun pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu št.: 41.775.**

Polom.

I.

„Minolo nedeljo se je na Dunaju v hotelu Klomser ustrelil polkovnik Alfred Redl. Pogreb je bil brez vseh ceremonij, kar na tihem.“

Tako se je bralo v časopisih in skoro nikdo ni slutil, kaka tragedija se skriva za tem samomrom. Ne samo tragedija polkovnika kot osebe, ampak pretresujoča tragedija za ves naš avstrijski generalni štab, za cel sistem našega militarizma.

Polkovnik Redl je bil eden najnadarjenejših avstrijskih častnikov v generalnem štabu. Dodeljen je bil takozvanemu „Kundschafter-Bureau“, uradu, ki se ima pečati samo z ogleduštvom in s špijonažo. V rokah je imel vso ženijalno tehniko špijonaže, bodisi da je bila ista naperjena proti Avstriji, bodisi da se je ista zvršila v inozemstvu. V vseh ogleduških procesih je bil izvedenec in vsi so občudovali njegovo tehniko in prepričevalnost v tej stroki. Napravil je vtis res zmožnega častnika in zato je avanziral tudi naravnost čudovito. L. 1904. še stotnik, je l. 1905. že major, leta 1907. podpolkovnik, l. 1910. polkovnik in prihodnje leto bi bil postal general.

In ta mož je bil — sodi se nad štirinajst let — ruski špijon.

A o tem dejstvu in o vzroku samomora se najprej ni ničesar izvedelo, a vedno glasneje in glasneje so se čuli glasovi, da se Redl ni končal prostovoljno, ampak da se ga je v to takorekoč prisililo. Hotelo se je po starem avstrijskem sistemu celo stvar potlačiti, češ, saj ne bo nikdar v javnost prišlo, kaj je bil ta uniformirani lump v resnici in kako velikansko škodo je napravil Avstriji.

Redla, ki je bil šef generalnega štaba 8. zbora v Pragi, so poklicali s fingirano brzjavko na Dunaj. Pripeljal se je v lastnem avtomobilu v hotel Klomser, kjer so ga že pričakovali trije častniki in generalni advokat Pollak. Redl se je z nekim drugim avtomobilom odpeljal zopet v mesto, da dvigne na pošti neko svoto, ki mu jo je poslala tuja ve-

levlast. Med tem časom so preiskali njegov avtomobil, a našli niso v njem nič važnega. Ko se je Redl vrnil, so šli vsi štirje k njemu. Kaj se je tam zgodilo, je še tajno. Ko so prišli omenjeni štirje iz Redlove sobe, so ostali v hotelu in ob štirih zjutraj so poslali vprašat slugo na Redlovo sobo, kaj je z njim. In ta jim je javil, da se je Redl ustrelil in da je mrtev. Našli so pri njem tuj brovning in knjigo, ki je osebovala navodila, kako je ravnati s to pištolo. Odprta je bila stran, ki govori o tem, kako je sprožiti orožje.

Jasno je torej, da se je Redlu namignilo, naj se sam ustrelji, da tako uteče sramotni kazni. Ni se pa pomislilo, kako dalekosežnega pomena bi bilo, ako se bi ga bilo zaslišalo, kaj vse je izdal tuji vevlasti.

Kakor smo že omenili, je bil Redl skoro gotovo nad štirinajst let ruski špijon in strah nas pretresa, ako pomislimo, da se je tu razgrnil zastor pred mogočnim dogodkom, ki bi bil tako strašen, da si na posledice niti ne upamo misliti. Mož, ki je na enem najvišjih mest, ki ima v rokah vsa povelja in ki ve za vse namere avstrijske vojne uprave, izda vse to ravno onemu, ki bi bil lahko postal naš edini uvaževanja vredni nasprotnik na bojnem polju.

Ze ob aneksijski krizi je izdal Redl Rusiji vse odredbe vojnega ministrstva in sedaj, ko smo stali tik pred vojno, je zopet vedel ruski generalni štab za vse naše namere. Niti Berchtold niti Nikita nista imela usodo vojne v rokah. Odločilen bi bil postal Redl. In to tembolj, ker je bil ravno pred sedanjo krizo poslan tudi na Nemško, k našemu zavezniku, in je tam radi eventualne vojaške pomoči in razdelitve čet konferiral s šefom generalnega štaba nemške armade, z Moltkejem samim. Tudi to je izdal in ako bi bilo res prišlo do pokanja pušk in do gromenja topov, bi bili že v naprej izdani in posledice tega bi bile nedogledne.

Osmemu praškemu zboru, kateremu je bil dodeljen v zadnjem času Redl, poveljuje podmaršal Gisl in temu se je čudno zdelo, da se vsaka njegova odredba takoj paralizira na ruski strani. Tako

naprimer je bilo določeno, da koncentriramo okoli Bilic-Biale (na šlezijsko-gališki meji) dva vojna zbora in da uderemo v slučaju vojne od tamkaj v Rusijo. Komaj je bilo to povelje na avstrijski strani dovršeno, že je Rusija tudi koncentrirala v trikotu Bilic-Krakov svoje čete. Premenili smo ta načrt in takoj je to tudi storila Rusija. Na ta način je Gisl zaslutil, da mora biti ali v praškem ali v litomejškem zboru ogleduh. Raditega je nalašč izdal napačno povelje v Litomeščah in ker sovražnik ni na to reagiral, je bilo gotovo, da se ogleduh nahaja v praškem zboru. Sumili so Redla, ker je večkrat občeval z ruskim konzulom v Pragi in po fingiranem brzjavu so ga poklicali na Dunaj. Med tem časom so preiskali njegovo stanovanje v Pragi in tam dobili toliko obtežilnega materiala, da je sledil temu preiskovanju usodepolni korak na Dunaju.

Ko ni bilo več mogoče utajiti Redlove krivde, so izkušali kot vzrok izdajalstva navesti homoseksualnost (spolno občevanje z moškimi). A tudi to ni držalo. Izvedelo se je, da je imel Redl znanje tudi z ženskami in da se je v njih družbi zabaval večkrat po cele noči. Pomagalo ni torej nič. Pojasniti se je moralo vsaj nekaj slučajev Redlovega ogleduštva. In tako je dunajski „Fremdenblatt“ priznal, da je preiskava dozda dognala štiri glavne točke in sicer:

Izdaja kopiranih ali prepisanih aktov in načrtov tuji velesili. (Tehnične in organizacijske etaborate in instrukcije, koncentracijske načrte in vozne rede za vojaške transporte.)

Svaritev osumljenih oseb, ki so bile obdolžene vohunstva v službi tuje države. Na ta način so se prekrizali vsi koraki, ki so se storili, da bi te osebe ne mogle več škodovati.

Označbo imen in namenov onih oseb, ki so se hotele posvetiti vohunstvu v prid Avstrije. Na ta način je tuja velesila te osebe lahko opazovala, zasledovala in prišla ter kaznovala.

Onemogočenje vohunskih preiskav avstrijskih uradov, po vedoma napačnih

PODLISTEK.

Branislav Nušič:

Čari.

Iz „Ramazanskih večerov“.

Dalje.

In nekega dne se je pripetilo nekaj prav ugodnega. Nek muhabetšija¹ je bil prestavljen v Anatolijo. Avanziral je za defterdarena.² Le ta je poklical k sebi Halil-efendija ter ga vprašal kot najstarejšega v celem kraju za svet, kako bi se znebil svojega pohištva, ker bi bilo predrago in prenerodno, vlačiti vse seboj. Prodajal je divane in stole, ogljenike in zrcala in še mnogo drugega, kar bi mu bilo na potovanju nadležno. Celo Halil-efendi je kupil zase nekaj drobnarij. Več dni je trajala prodaja in vsak večer je prinesel Halil-efendi defterdar-beju dobiček in račune.

Nekega večera mu je rekel defterdar: „Vse to niti ne zadostuje, da bi poplačal svoje dolgove in daleč je potovanje. Ali bi mi mogel, Halil-efendi, najti kupca še za nekaj?“

„Efend'm?“

„Imam sužinjo, čari, mlada je, a ne ravno lepa ali še je mlada. Ne bom je vzel seboj, ampak prodal...“

„Efend'm, ali si že vprašal pašalarja?“

„Vprašal sem ga, ali on jo noče.“

„Videli bomo, morda se le kdo najde.“

„Išči, išči, Halil-efendi.“

„Za koliko bi jo prodal, bej-efendi?“

„Zahtevaj štirideset, naposled jo pa lahko pustiš tudi za trideset zlatih lir.¹ Delati zna. V mojem haremu je bila uslužbena za deklo.“

„Videl bodem.“

Ko je Halil-efendi odhajal, je klical bej še za njim:

„Veš kaj, daj jo radi mene za petindvajset lir, toliko me samega velja.“

„Urnih korakov je hitel Halil-efendi domov in ko sta sedela s Hatuš-Hanumo pri večerji ter govorila o tem in onem, ji je tudi povedal, da misli defterdar prodati svojo čari. Komaj je izgovoril, je vzkljknjla Hatuš-Hanuma:

„Veš kaj, efend'm, ti jo kupi, ti in nihče drugi.“

Halil-efendi se je smejal.

„Kake neumnosti govoriš? Čemu mi pa bo?“

„Čemu ti bo?“ Vzemi jo ti rečem, vzemi jo.“

„Dobro, recimo, da bi jo vzel, kje pa bom dobil denar za nakup?“

„Našli ga bomo, efend'm.“

„Kaj pa bodo ljudje rekli k temu? Halil-efendi ima štiristo pijastrov mesečne plače, pa si kupuje sužinjo.“

„Ako ti pa porodi otroke?“

Pri teh besedah se Halil-efendi kar zgane. Pomembno pogleda Hanumo ter se zamisli. In ko sta šla spat, sta mislila še dolgo dolgo vsak zase na eno in isto, Halil-efendi je celo ponoči vstal ter si zapalil cigareto, kar dozda še ni bil nikdar storil.

Ko se je zjutraj prebudil, se umil in opravil molitve, je šel kakor po navadi sedet pod oreh. Oprezno je sukal svoje cigarete ter jih zlagal v škatljico. Pričakoval je kavo, a komaj si je zvil tri cigarete, je že prihajala po hodniku Hatuš-Hanuma, noseč na širokem krožniku velik kozarec ledene vode, kos loukouma¹ in dve skodelici kave. Kar pa je bilo danes nenavadno — na krožniku sta ležali dve vrsti zlatih dukatov, dve bisernici in napsna igla z diamantom v sredi.

„Kaj je to?“ vpraša začudeno Halil-efendi.

„To?“ meni Hatuš-Hanuma še bolj začudeno.

„Saj vendar veš...“

„Jaz vem? Prav nič ne vem!!“

„Ne maram se lišpati... tu... vzemi... in prodaj ali pa komu zastavi, da dobiš denar.“

„No, in kaj naj počnem z njim?“

„No...“ dopolnila je Hatuš-Hanuma, „kupi sužinjo od defterdar-beja.“

Halil-efendi ni mogel drugače. Objel je Hatuš-Hanumo ter ji poljubil usta, vrat, čelo, lase...

¹ Vrhovni davčni uradnik okraja.² Vrhovni davčni uradnik vilajeta.¹ 1 lira = 23'80 kron.¹ Neka sladkarija.

informacijah v Redlovem lastnem delokrogu. Na ta način se jih je mnogo rešilo, ki so bili osumljeni veleizdaje.

To vse se je torej oficijelno priznalo. In če vse te delikte subsumiramo, pridemo do zaključka, da so bile izdane vse važnejše odredbe in da se našemu generalnemu štabu niti sanjalo ni o tem. Neomejeno so zaupali Redlu, vzlic temu, da so celo čisto priprosti ljudje majali z glavo nad zapravljujostjo Redla. In vendar ne bi bilo težko zapaziti, da je Redl, ki je bil kot stotnik še zadolžen, naenkrat začel z denarjem naravnost razsipati. Ko je postal l. 1905. major, je imel že pet slug in štiri konje, kot podpolkovnik si je kupil dva avtomobila, ki sta ga stala letno najmanj 20.000 kron. Podpiral je bogato svojega „nečaka“ in sorodnike. Šampaniziral je cele noči in občevanje z ženskami gotovo tudi ni bilo ravno po ceni. Major v najvišjem plačilnem razredu dobiva 7800 kron, podpolkovnik 9500 kron in polkovnik 11.000 kron z vsemi dokladami vred. Ni bilo torej težko izračunati, da je nemogoče, da bi Redl samo s svojo plačo tako razkošno živel. Poleg tega je mož dobival vedno nove konje. Vsak hip je prejšnje konje prodal in vsak hip je stal kak poljski vojak z novimi konji v Redlovem hlevu. Vse to so opazili drugi ljudje, le generalnemu štabu se ni posvetilo v glavi. In sedaj, ko se je Redlu slučajno prišlo na sled in ker je blamaža in misel na eventuelne posledice tega izdajstva naravnost strašna, nima vojna uprava nujnejšega dela, nego da hoče vse prikriti.

Kak podel značaj je bil Redl, kaže tudi dejstvo, da je denunciiral Rusiji svoje tovariše, ki so vohunili za Avstrijo. Tako je spravil pet častnikov na Ruskem v ječo ali v Sibirijo. A to mu še ni bilo dosti. Denunciiral je tudi avstrijske častnike, da vohunijo za Rusijo, da si je na ta način takorekoč uničil vso konkurenco. Mož, ki je bil sam vohun, je pri vohunskih razpravah naravnost ženijalno dokazoval, kako škodljivo je vohunstvo, kako dalekosežnega pomena je, ako pride v tuje roke tudi le majhen načrt voznega reda ob času mobilizacije. In poizkušal je vse, samo da je spravil osumljenca v ječo.

Važno vlogo v tej drami igra tudi njegov „nečak“, poročnik v 7. ulanskem polku Štefan Horinka. Živel je z Redlom tako intimno, da se je vobče smatralo, da je le ta njegov sin. Tega so sicer zaprli, a zatrjuje se, da je v to afero zapletenih še več častnikov. Ker pa jih niso aretirali, je tudi tu sum upravičen, da se jim hoče dati čas in priložnost, da uničijo vse, kar bi količkaj dokazalo njih krivdo.

Vedno in vedno torej star avstrijski sistem. Če zavpije nezrel fantič: „Živjo Srbija,“ je takoj državni pravnik z veleizdajniškim procesom pri roki; ako pa izda polkovnik generalnega štaba vse vojne načrte tuji velesili, se mu naravnost pokaže pot, kako se lahko izogne kazni.

Gniloba torej tudi tukaj, kjer smo dozdaj mislili, da je ni. Militarizem, specijelno avstrijski, je bil po zatrdilu vseh institucija, ki je blestela v svoji čistosti. Prepričani smo bili, da funkcionira ta mehanizem minuciozno, celo še sedaj, ko mu stoji na šelu Conrad pl. Hötzendorf. Ako je kdo očital Auffenbergu, da je vlekkel provizijo in da je prodajal naše puške tuji armadi, ako se je ponižno vprašalo domobranskega ministra Georgija, kaj in kako je z onimi črnimi hlačami naših domobrancev,

ki jih nosijo sedaj baje črnogorski vojaki, je kar zašumelo in zatrjevalo se je, da ne vlada niti sence korupcije pri naši vojaški upravi. Sedaj pa je samo en slučaj razgrnil stvari, pred katerimi se človeku ježe lasje. In vse prikrivanje ne bo nič pomagalo, železno metlo v roke in ven z vso gnilobo iz naše vojne uprave. Radikalna remedura še lahko reši popolno omajeno zaupanje prebivalstva v ženijalnost naših vojskovodij in o čisti naši militarizma.

II.

V torek opoldne pa se je v Budimpešti doigrala druga tragedija. Oproščen je bil prejšnji državni tajnik Zoltan Desy, ki je imenoval ogrskega ministrskega predsednika Ladislava Lukacsja največjega panamista Evrope.

Predzgodovina te tragedije je sledeča: Zoltan Desy je izjavil na nekem banketu visokošolske mladine sledeče: „Kradlo se je, poneverilo se je in defraudirani denar se je porabil za volitve. Iz tega izvajam konsekvence in izjavljam, da je oni, ki je pri teh dejanjih najbolj udeležen, in to je Ladislav Lukacs, največji panamist Evrope.“

Pod tem defraudiranim denarjem je razumeti svoto 4.800.000 kron, kateri znesek je vrhovni ravnatelj ogrske bančne in trgovinsko-akcijske družbe Pavel Elek, ki je sklenil z vlado tri kupčije, oddal mesto v državno blagajno v volilni fond vladne stranke. Te tri kupčije so bile solninska pogodba, pogodba o prodaji južnega sadja in dogovor glede depozitur trgovskega muzeja.

Na to očitjanje je dvignil Lukacs obtožbo zoper Desyja in prvo sodišče je — na pritisk ministrskega predsednika seveda — izjavilo, da izraz „panamist“ ni rabljiv za politične lumparije, ter je obsodilo Desyja na mesec dni zapora. Kraljevska deska pa je dvignila to razsodbo in odredila novo razpravo. In v tej drugi razpravi je nastopil Desy dokaz resnice, ter Lukacsu dokazal, da je res 4.800.000 kron vtaknil v volilni fond vladne stranke, mesto da bi bil oddal denar državni blagajni. Le znesek kakih 250.000 kron se ni mogl pojasniti. A vsa javnost je mnenja, da je to svoto vtaknil čedni ministrski predsednik sam v žep. Na ta dokaz resnice je sodišče Desyja oprostilo.

Dva dni, predno je sodišče izreklo to oprostilno razsodbo, nekako četrti dan razprave, pa se je Lukacs napotil k cesarju v avdijenco. Hotel je s tem nedvomno vplivati na sodnike. Sodnikom je hotel s tem pokazati, kako uživa še vedno zaupanje vladarjevo in če se mu tudi sodnijsko dokaže, da je defraudiral. Poročati je dal po vsem časopisju, da ga je cesar jako milostno sprejel in „da o kaki krizi ni govora“. Vladno časopisje se je trudilo, da sodišče prepriča, da je oseba ministrskega predsednika čistejša kot zlato in da ne kaže oprostiti Desyja, ker bi se s tem javno dokumentirale Lukacsove defraudacije pred celim svetom. Celo domobranski in trgovinski minister sta se v zbornici zavzela za Lukacsja.

A vse ni nič pomagalo. Sodniki se niso ustrašili in oprostili Desyja, ter tako pritiskali Lukacsu na čelo pečat „največjega panamista Evrope“.

Jasno je torej, da je tak mož nadalje nemogoč na čelu vlade in cel kabinet je demisioniral.

In to je drugi veliki polom v naši avstro-ogrski monarhiji. Tudi ta slučaj kaže, kako se ščiti falota, ako stoji na visokem in odgovornem mestu. Ogrska vlada se je posluževala vseh sredstev,

da uniči javnega obtožitelja, tajila je vse denarne manipulacije, prepovedala uradnikom v ministrstvu pričevanje pred sodiščem in potegnila v to nečedno zadevo celo vzvišeno osebo sivolasega vladarja.

Torej tudi tu korupcija in gniloba. Vladni sistem podpirajo kupljeni poslanci. Plačani so za to, da vzdržujejo ta režim, kajti drugače ga čez noč ne bi bilo več. Jasno je, da za tem vladanjem ne stoji niti en odstotek ljudstva. Vlada se proti ljudstvu s pomočjo kupljenih „ljudskih zastopnikov“. Tudi tu bo treba železne metle in ven s panamisti.

* * *

Oba slučaja pa kažeta, kaka razdrapanost vlada v naši notranji upravi. Zadnji vzdihljaji so to nekdanjega sistema izza časa Metternicha. Z vsemi silami se hoče ustaviti kolo časa ne v korist države, ampak le, da se ohrani še vsaj senco fevdalno-birokratskega gospodstva. In naj gre država pri tem k vragu, naj bodo vse narodnosti nezadovoljne, samo da se ohrani stari avstrijski sistem, ki je doživel že tolika blamaž in ki je škodoval državi več, kakor vsi veleizdajniki izza zadnjih procesov.

Iz tega močvirja korupcije in podkupljivosti nas lahko reši le mož, ki bi brezobzirno in z železno roko napravil red. Imeti pa bi moral nekoliko mozga v hrbtenici in ukloniti bi se ne smel vsaki sapici, ki zaveje iz fevdalnih in hierarhičnih krogov. Ako bi tudi naletel na odpor v omenjenih krogih, ljudstvo bi ga pozdravljalo kot rešitelja. In državi, ki sloni na ljudstvu in ki ima ljudstvo za seboj, se ni treba bati prihodnosti.

POLITIČNI PREGLED.

Razmere na Ogrskem

se čistijo. Že svoj čas smo poročali, da je nastopil ministrski predsednik Lukacs pot tožbe proti opozicionalnemu poslancu Desyju, ki mu je zabrusil na shodu vseučiliške mladine v Budimpešti v obraz težko očitjanje, da je Lukacs največji goljuf v Evropi. Opiral je Desy svojo obdolžbo pred vsem na dejstvo, da je sklenil Lnkacs kot tedanji finančni minister v imenu ogrske države z neko ogrsko banko pogodbo glede prodaje soli. Pri tej kupčiji je bila ogrska država oškodovana za približno 5 milijonov kron, ker se je Lukacs domenil z bančnim ravnateljem Elekom, da izplača banka pod roko isti znesek v volilno blagajno sedanje vladne stranke, ki se je torej na ta način ustanovila s prigoljufanim državnim denarjem. To je dokazal Desy Lukacsu s pismenimi dokazili in s pričami. Posledica ni izostala. Dasiravno je skušalo vladno časopisje neposredno pred razsodbo vplivati na vse mogoče načine na sodnike v prid Lukacsu, dasiravno si je izposloval v isti nečedni namen Lukacs malo pred razsodbo avdijenco bri cesarju, o kateri je poročalo vladno časopisje po Lukacsevemu naročilu, da ga je cesar sprejel zelo milostno, ni utekel Lukacs svoji zasluženosti. Sodišče je kljub vsemu vplivanju oprostilo Desyja in s tem moralno obsodilo Lukacsja, kateremu ostane za vse čase neizbrisno znamenje največjega panamista (goljufa) v Evropi.

Z Lukačem vred je obsojena pa tudi korupcija pri ogrskih volitvah, kjer se z državnim denarjem podkupujejo od vlade volilci, da volijo vladi ljube poslance. Tako se delajo na Ogrskem „čiste“ volitve!

II.

Isti večer nista bila samo dva, nego trije v hiši Halil-efendija. Navzoča je bila tudi Seliha, katero je prepustil defterdar-bej prijatelju na ljubo še pet lir ceneje.

Seliha je mlado, slabotno dekletce, staro komaj petnajst let; majhno je, z nizkim čelom, krasnih, žarečih oči in črnih las. Oče ji je bil Čerkes, mati Turkinja. Defterdar-bej jo je kupil pred več leti, ko je bila še čisto majhna. Podariti je hotel svoji Hanumi služkinjo. Ko je postajala starejša, ji je posvečal že več pozornosti. Ni ji pustil opravljati več težkih del; ali vzlic temu se ne bi moglo reči, da se mu je posebno priljubila. Zatorej se je tudi lahkega srca odločil, da jo proda. In nič ni izgubil pri tej prodaji. Za dvajset lir jo je bil kupil in za ravno toliko jo je oddal Halil-efendiju.

Hatuš-Hanuma jo je ljubeznivo sprejela, tako nekako kakor sestro. Celo vesela je je bila, dasiravno je prišla v hišo le kot služkinja.

Prvi dan je bila Seliha boječa in malobesedna, a drugi, tretji in naslednje dni, se je zaupljivo pridružila Hatuš-Hanumi.

Tako je minilo nekaj mesecev in mirno in lepo so tekli dnevi, kakor prej. Le da sta sedela sedaj Halil-efendi in Hatuš-Hanuma skupaj pod orehom in Seliha jim je nosila kave. Seliha je vse prevzela nase; nalivala jima je vode, kadar sta se umivala, pogrinjala mizo, kadar sta jedla in pripravljala postelji.

Kakor prej ljubi Halil-efendi edino in samo le Hatuš-Hanumo. Seliho komaj opaža in težko, ako bi jo bil kdaj pogledal, da ga na to ne spominja Hatuš-Hanuma sama.

* * *

Nekega večera pred solničnim zahodom, ko je bil pričakovati iz službe se vračajoči Halil-efendi, je stala Hatuš-Hanuma že kake pol ure prej za dvoriščnimi vrati ter nestrpno poslušala na znane ji korake. In tako vesel je bil njen obraz, razposajeno je pomežikovala in komaj mirno obstala na svojem prostoru. Veonomer je potegovala nožico iz lesene opančice, da jo takoj zopet vtakne vanjo. Pri tem je neprestano pogledavala skozi luknjo v dvoriščnih vratih.

Naposled pride vendar Halil-efendi. Njegov korak pozna že od daleč. Niti ne čaka, da bi odprl vrata — že ga prime nestrpno za roko.

„Efend'm, kaj mi boš dal za bakšiš?“¹

„Ali čemu pa?“ vpraša radovedno Halil-efendi.

„Ne, ne pustim te vstopiti praznih rok v hišo. Pojdi v čaršio² in kupi mi ruto.“

„Ruto?“ vpraša Halil-efendi in oči se mu zasvetijo v pričakujočem veselju.

„Iz Štambula mora biti in svilene franže mora imeti. Hitro pojdi, jaz te bom tu pri vratih pričakovala.“

¹ Napitnina.

² Trgovski del mesta.

„Halil-efendi zmaje zadovoljno z glavo in smeje pravi:

„Dobro, dobro!“ se obrne in teče v čaršio. Hatuš-Hanuma čaka. Ne umakne se od vrat. Mine pet, mine deset minut, mine četrt ure, a ona čaka in — naposled pride on.

„Tu, vzemi si ruto!“ reče Halil-efendi, ko stopi skozi vrata ter ji odda zavit predmet. Rado vedno pričakuje novost, katero si je že zaaral.

„Ne daj meni te rute, nego ... pojdi in nesi jo Selihi ...“

„Pri moji veri, ali govoriš resnico?“ vpraša veselo Halil-efendi, in vidi se, kako si stiska ustnice, da zamori solze, ki mu silijo v očesa.

„Tako je!“

Halil-efendi pogleda hvaležno proti nebu, vzdigne roki in nekoliko nerazumljivo mrmra:

„Alah ... kdo bi bil kot Alah ... Alah!“

Potem hiti v hišo in Hatuš-Hanuma za njim.

Od tega časa dalje ne dela Seliha več toliko v gospodinjstvu, Hatuš-Hanuma ji tega ne dopušča. Tudi boljše se oblači. Halil-efendi pa hodi s povzdignjeno glavo skozi čaršio; kar večji je postal in ponaša se, da je nekoč v trgovini vprašal celo miftia¹ Šaban-efendi pred vsemi, tamkaj zbranimi beji:

„Kaj pa je temu, da nosi glavo tako pokoncu?“

Dalje.

³ Višji svetnik.

Obsodba pa zadene ravno tako celo sedanjo vladno stranko, kateri se je nepobitno dokazalo, da se je ustanovila s prigoljufanim državnim denarjem.

Ker je doletela zaslužena kazen glavo ogrske vlade z njenimi pripadniki vred, bi bilo upati, da bo ta dogodek začetek v čiščenju ogrskih razmer. Toda bati se je, da je močvirje ogrske propalosti že tako globoko, da bo težko najti izhod. Priti bi moral dalekoviden državnik z orjaško močjo Herkula, ki bi strl nasilno vladno maloštevilnih ogrskih magnatov in izčistil s splošno volilno reformo Avgijev hlev ogrske korupcije.

Želeti je, da tudi na Kranjsko pride kak Desy, ki bi z bengalično lučjo posvetil v naše gnile razmere.

Posledica Desyjeve oprostivte

je odstop celega Lukačevega kabineta, ki ga je sprejel cesar 5. t. m. Lukacs, katerega je odpustil cesar z vidnim nezadovoljstvom, bo vodil vladne posle dotlej, da bo imenovana nova vlada. Kdo da bo sledil Lukacsu, o tem so mogoča le ugibanja. Vsekakor bo padec sedanje ogrske vlade vplival tudi na hitrejši razvoj neznosnih hrvatskih razmer.

V avstrijskem parlamentu

delo slabo napreduje, ker Rusini obstruirajo d a v čne zakone z namenom, da izsilijo gališko volilno reformo. Namen finančnega načrta je, kakor znano, predvsem izboljšati prejemke državnim uradnikom in nuditi deželam sredstva, da se pomaga učiteljstvu. Ker imajo Rusini le malo svojih narodnih uradnikov in ker se boje, da uporabijo Poljaki dohodke, ki bi po sprejetem finančnem načrtu odpadli na Galicijo, proti rusinskim težnjam, hočejo imeti pred sprejetem finančnem načrtu volilno reformo, ki jim naj zasigra neoviran narodni razvoj.

O zadevi Redlovega vohunstva

je odgovarjal na interpelacije v imenu vojnega ministrstva domobranski minister Georgi. Namen tega govora je bil pomiriti prebivalstvo, ki je bilo po vsej pravici razburjeno vsled izdajstva imenovanega generalštabnega častnika. Minister je naglašal, da je pač Redl izdal tujim državam mobilizacijske načrte naše armade, da pa ni mogel izdati takih načrtov, ki bi spravljali v nevarnost našo armado, ker jih poznal ni. Druga zanesljiva poročila pa pravijo, da so kakor Rusi, tako tudi Srbi, natanko vedeli, kje in kako da se bodo uporabljale avstrijske čete, če pride do vojske. Vidi se, da je bilo ravnanje našega modrega sivolasega vladarja, ki je preprečil s svojo osebnostjo vojno z Rusijo, prava sreča za Avstrijo. Slovani smo lahko v dvojnem oziru zadovoljni. Če bi ne bil Redl Nemec, ampak Slovan, bi vršelo po celum gozdu nemškega časopisja, kaki veleizdajalci da smo Slovani. Saj že trobojnica na klobuku nedoletnega dečka pomeni po nemškem naziranju veleizdajstvo, dočim pri najnovejši veleizdajniški zadevi „poštenjaki“ niti ne omenijo, da je bil Redl nemške narodnosti. Pa tudi slovanska miroljubna politika je dobila zadostno ščenje, dočim bi nemška bojevitost lahko spravila Avstrijo v prepad.

Slovenska ljudska stranka interpelira

v parlamentu. Posebno pri srcu so ji slovenski železničarji, ki morajo delati v najnovejšem času izpite pred raznimi komisijami v nemščini. To je vzrok, da izpita sploh ne napravijo, ali pa s slabšim uspehom, kot to odgovarja njihovem strokovnemu znanju, vsled česar trpe škodo potem celo življenje.

Nadalje je zahteval dr. Vrstovšek odgovor na svojo interpelacijo, stavljeno na pravosodnega ministra Hohenburgerja glede germanizacije pri sodiščih na južnem Štajerskem, Koroškem in Kranjskem. Stavil je tudi novo interpelacijo glede tega, da zahteva okrožno sodišče v Celju od župnih uradov nemško uradovanje. Klerikalci so odkrili na enkrat v sebi narodno srce, zahtevajoč pravice slovenskemu jeziku v javnosti. Žalibog, da je to le pesek v oči volilcem; kajti dejanja govore drugače. So se li sploh kdaj klerikalci dejansko zavzeli za pravice slovenskega jezika. Nikoli! O tem pričajo razni Elznerji, zlasti razna sodnijska imenovanja na Štajerskem, kjer bo, če bo šlo tako naprej, kmalu izginil zadnji slovenski sodnik.

Kako zboruje ogrski parlament.

Zadnje dni je prišlo v ogrski zbornici do prizorov, kakršnih še celo v tem oziru razvajeni ogrski parlament ni videl. Opozicija, ki se že več časa ni udeležila sej, je prišla dne 4. junija zopet v zbornico, hoteč izkoristiti ugodni položaj, ki ga ji nudi oprostitev poslanca Desyja in moralna obsodba ministrskega predsednika Lukacsa. Ko je vstopil Lukacs v zbornico ga je sprejela opozicija s klici: goljuť, tat. Poveljnik zbornične straže je menil, da ti klici veljajo njemu, se je čutil torej osebno žaljenega, zato je potegnil sabljo in zadal opozicijskemu poslancu Hedervayju tri krepke udarce.

Pa tudi predsednik zbornice Tisza je doživel nekaj neprijetnega. Poslanec Šandor, ki je bil prej v vladni stranki, je obsojal z najstrožjimi

izrazi Tiszovo ravnanje z opozicijskimi poslanci. Da Tisza sam ni pomiril svojih pristašev, bi ti neusmiljeno pretepli Šandorja. Posledica tega nastopa bo baje dvoboj med Tiszom in Šandorjem. Tako dela s pretepanjem ogrska zbornica za blagor ogrska ljudstva.

Razkol v pravaški stranki.

Te dni so se zbrali v Trstu pravaši, da se poravnata spor, ki je nastal v stranki. Kakor znano, so vdrli pred nekaj tedni frankovci v uredništvo strankinega lista „Hrvatska“ in spodili neljuba urednika Sepriča in Peršča, tako, da je postal list izključno glasilo frankovcev, ne pa cele pravaške stranke. V Trstu se je sklenilo, da postane „Hrvatska“ zopet glasilo cele pravaške stranke, čemur pa se frankovci nočejo pokoriti. Glede pravaške politike se je sklenilo, da se drži pravaška stranka svoječasne pogodbe s srbsko-hrvatsko koalicijo, vsled katere se obe stranki pri volitvah medsebojno podpirata proti Madjarom. Upati je, da se hrvatske stranke ne bodo nadalje cepile, da še bolj olajšajo Ogrom itak lahko delo raznarodovanja v Hrvatski in Slavoniji.

Balkanski zavezniki

se bodo, kakor kažejo vsa znamenja, mirno pototali. Grki in Bolgari so se že toliko sporazumeli, da ostane Solun grška last, Grki bodo pa bržkone odnehali Bolgarom na korist v macedonskem vprašanju.

Tudi med Srbi in Bolgari se boljšajo odnosi. Tako se poroča v Berolin iz Petrograda nekemu nemškemu listu. Isto mnenje sta izrazila tudi Pašić in Gešov po svojem sestanku v Caribrodu, kjer se je sklenilo, da se snidejo prihodnji torek v Solunu ministrski predsedniki vseh štirih zaveznških držav. Zlasti grški ministrski predsednik Venizelos si baje prizadeva, da se spori rešijo mirno in da se ohrani balkanska zveza. V istem smislu delujeta tudi Rusija in Francija. Rusija grozi zaveznikom s tem, da jim odreče politično pomoč, Francija pa hoče zapreti svoje blagajne.

Narodno-gospodarstvo.

Podkovski tečaj v Ljubljani.

Novi šolski tečaj na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani se prične dne 1. julija 1913. Poleg podkovstva se učenci podkovske šole uče tudi ogledovanje klavne živine in mesa.

Kdor želi priti v podkovsko šolo, naj vloži prošnjo za sprejem ter naj ji priloži: 1.) krstni list; 2.) domovinski list; 3.) šolsko spričevalo; 4.) učno spričevalo v dokaz, da se je podkovstva izučil pri kakem kovaškem mojstru; 5.) nprstveno spričevalo. Ubožni prosilci, ki se ne morejo šolati ob svojih stroških, niti ne morejo pričakovati podpore od svojcev, morejo dobiti po 100 K podpore pri kmetijski družbi. Prosilec za podporo pa mora svoji prošnji poleg navedenih prilog priložiti še: 6.) ubožni list in 7.) potrdilo, da je že najmanj dve leti služil kot kovaški pomočnik.

Prošnje za sprejem v podkovsko šolo naj se do 25. junija t. l. pošljejo ravnateljstvu podkovske šole v Ljubljani. Šola bo trajala do konca decembra 1913.

Kdor dobro prestane skušnjo, more po postavi iz l. 1873. dobiti patent podkovskega mojstra; brez skušnje pa ne more nihče postati podkovski mojster. Pouk v šoli je brezplačen, učenci morajo skrbeti le za hrano ter za potrebne učne knjige. Stanovanje imajo učenci v zavodu. Učenci naj se zglase en dan pred šolskim pričetkom v podkovski šoli na Poljanski cesti.

Ker je v slovenskih deželah še vedno premalo v podkovstvu izučenih kovačev, ki bi mogli zdraviti tudi kopitne bolezni, pa tudi premalo izurjenih oglednikov živine in mesa, naj bi skrbela županstva, da dobi vsaka občina vsaj enega dobrega kovača ter živinskega in mesovnega oglednika.

Skušnje na ljubljanski podkovski šoli se bodo vršile dne 30. in 31. junija t. l., in sicer 30. skušnja iz podkovstva za kovače, ki niso obiskovali podkovske šole, 31. pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, ki hočejo delati to skušnjo, naj vložijo pri ravnateljstvu do 25. t. l. prošnjo za sprejem k skušnji, ki naj priloži: 1.) učno spričevalo in 2.) potrdilo o najmanj triletni službi kot kovaški pomočnik. (Odredba min. za notr. zad. z dne 27. avg. 1873.)

Prodaja jelovega in bukovega lesa. Deželna vlada v Sarajevu proda iz gozdnega okoliša Kozara planina (okraj Bos. Dubica in Prijedor) približno 28.000 m³ jelovega in 25.000 m³ bukovega lesa. Sprejemajo se le pismene, na celo razpisano množino se glaseče ponudbe, ki jih je vložiti do 31. julija 1913, 11. ure dopoludne pri deželni vladi v Sarajevu. Razglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Prodaja stoječih hrastovih debel. Deželna vlada v Sarajevu proda iz raznih gozdnih oddelkov okraja, Gračanica, Maglaj in Gradačac približno 18.390 stoječih hrastovih debel = 17.030 m³. Sprejemajo se le pismene ponudbe, ki jih je vložiti najkasneje do 9. julija 1913, 11. ure dopoludne pri deželni vladi v Sarajevu. Razglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Prodaja jelovega, borovega, smrekovega in bukovega lesa. Deželna vlada v Sarajevu proda iz okraja Foča približno 1.670.000 m³ jelovega, borovega in smrekovega lesa ter približno 406.00 m³ bukovega lesa. Sprejemajo se le pismene na celo razpisano množino se glaseče ponudbe, ki jih je vložiti najkasneje do 5. julija 1913, 11. ure dopoludne pri deželni vladi v Sarajevu. Razglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Na tedenski semenj v Kranju, dne 2. junija 1913 se je prignalo: 176 glav domače govedi, — glav bosanske govedi, — glav hrvaške govedi, 8 telet, 338 prešičev, — ovaci. — Od prignane živine je bilo za mesarja: 105 glav domače govedi, — glave bosanske govedi, 8 prešičev. — Cena od 1 kg žive teže 92 v za pitane vole, 86—88 v za srednje pitane vole, 82—84 v za nič pitane vole, — v za bosansko (hrvaško) goved, K 1·10 za teleta, K 1·16 za prešiče pitane, K 2— za prešiče za rejo.

Tržne cene

na tedenskem semnju v Kranju, dne 2. junija 1913:

Pšenica	100 kg	K	23—
Rž	"	"	22—
Ječmen	"	"	20—
Oves	"	"	21—
Koruzna stara	"	"	21·50
Koruzna nova	"	"	20—
Ajda	"	"	24—
Proso	"	"	21—
Deteljno seme	"	"	—
Fižol ribničan	"	"	—
Fižol koks	"	"	—
Grah	"	"	48—
Leča	"	"	48—
Pšeno	"	"	30—
Ješprenj	"	"	28—
Krompir	"	"	6—
Mleko 1 l	"	"	—20
Surovo maslo	1 kg	"	3·50
Maslo	1 "	"	3—
Govedina I.	1 "	"	1·80
Govedina II.	1 "	"	1·72
Teletna I.	1 "	"	2—
Teletna II.	1 "	"	1·80
Svinjina I.	1 "	"	2—
Svinjina II.	1 "	"	1·80
Prekajena svinjina I.	1 kg	"	2·20
Prekajena svinjina II.	1 "	"	2—
Slanina I.	1 "	"	2—
Slanina II.	1 "	"	1·70
Jajca	8 kom.	"	—40

Seja mestnega zastopa kranjskega

dne 29. maja 1913.

Konec.

Poročilo finančnega odseka. Bilanca in računski zaključek mestne hranilnice v Kranju za leto 1912. Poroča obč. odb. g. Fr. Šavnik. Prečita poročilo ravnateljstva mestne hranilnice v Kranju, katero omenja, da preteklo poslovno leto ni bilo za hranilnico ugodno. V pozni jeseni lanskega leta nastala nenavadna draginja na denarnem trgu, je hranilnicam odtujila precejšnjo svoto večjih vlog, in to v korist bankam, ki so nudile višje obrestovanje naloženega denarja nego hranilnice. Poleg tega se je v mesecu novembru polastil hranilničnih vlagateljev strah pred pretečo vojsko s Srbijo.

Vsled tega so vlagatelji po raznih avstrijskih mestih napravili na hranilnice run ter jim odtegnili precejšnje svote hranilnih vlog. Ti dve okoliščini sta tudi pri našem zavodu neugodno uplivali na stanje hranilnih vlog, katere so se vključ vložnim obrestim, kapitalizovanim v letu 1912 v svoti 209.443 K 55 h, znižale za sicer neznatno svoto 3.259 K 07 h, a vendar znižale. Vsled draginje na denarnem trgu je upravni odbor tudi sklenil, da se zviša obrestna mera za hranilne vloge od 4¹/₄% na 4¹/₂%, za hipotečno posojilo na 5¹/₂% in za občinska posojila za 1¹/₂% in sicer počenši z dnem 1. januarja 1913. V letu 1912 je imela mestna hranilnica skupnega denarnega prometa 5.120.939 K 78 h, stanje hranilnih vlog je znašalo koncem leta 1912 5.166.396 K 65 h, stanje hipotečnih posojil 3.576.574 K 62 h, na občinskih posojilih se je izplačalo v preteklem letu 1 občini 4.000 K in znaša stanje istih koncem lanskega leta 455.027 K 33 h, stanje eskomptovanih menic 2.900 K, stanje efektov pa 744.876 K 80 h, stanje tekočega računa prodiversi 6.763 K 25 h, stanje inventarja 2.767 K stanje blagajnice iznašalo je koncem leta 77.419 K 99 h.

Cisti dobiček upravnega imetja za leto 1912 znaša 17.588 K 76 h splošne rezerve 12.745 K 10 h in pokojninskega zaklada 157 K 04 h, skupni čisti

dobiček znaša torej 40.490 K 90 h. Finančni odsek je pregledal računski zaključek in bilanco mestne hranilnice za leto 1912 ter predlaga v imenu istega, slavni občinski odbor naj vzame to poročilo na znanje, računski zaključek in bilanco pa naj v smislu določila § 28 hranilničnih pravil odobri. Soglasno sprejeto. Na predlog obč. svet. g. Cirila Pirca se izreče ravnateljstvu in upravnemu odboru mestne hranilnice soglasna zahvala za plodonosno delovanje.

O prošnji društva za varstvo vajencev v Ljubljani za prispevek k zgradbi vajeniškega doma poroča isti poročevalec in predlaga v imenu finančnega odseka, da se naj z ozirom na neugoden finančni položaj mestne občine dovoli iz občinskih sredstev 20 K prispevka. Sprejeto.

Samostojni konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe prosi za primeren prispevek v svrhu razdelitve enega ali več daril za konjerejce povodom premovanja konj v Kranju, ki se vrši dne 10. junija t. l. Poročevalec predlaga v imenu finančnega odseka, da se v ta namen kakor običajno vsako leto dovoli 50 K. Sprejeto.

Prošnji Jožefa Zupana, nočnega čuvaja za zvišanje mesečne plače, se z ozirom na plačo drugih občinskih uslužbencev za enkrat ne ugodí.

Poročilo policijskega odseka. Poročevalec občinski odbor g. Anton Majdič. Proti podelitvi koncesije gostilničarskega obrta Janko Engelmannu sklene občinski odbor, da ne ugovarja. Ker ta gostilna že obstoji, se prošnjo priporoča v ugodno rešitev. O spomenici gostilničarske zadruge radi ureditve policijske ure v splošnem do dvanajste ure ponoči, se sklene isto priporočati v ugodno rešitev merodajni oblasti.

Glede dopisa c. kr. okrajnega glavarstva in okrožnice gostilničarske zadruge radi točenja žganja ob nedeljah in praznikih, je občinski odbor mnenja, da naj ostane pri stari odredbi, kakor je bilo do sedaj.

Poročilo stavbnega odseka. O prošnji Marije Šumi in Frančiške Ovin za prispevek k zgradbi zidu ob stranski ulici Pungraške ceste poroča občinski svetnik g. Ciril Pirc. Ker sta vsled regulacije vrtnega zidu zgubili precej sveta, predlaga v imenu stavbnega in finančnega odseka, da se ta svet odkupi v svrhu regulacije ulice po 5 K za m², kar bo znašalo 70 K cele odkupnine. Soglasno sprejeto.

Prošnji Franc Dolenc radi namestitve reklamne table na občinskem svetu se ugodí proti temu, da se dovoljenje lahko zopet preklicí in da plača 2 K letne najemnine za porabo občinskega sveta. Napis mora biti v slovenskem jeziku z dotičnim češkim imenom.

Radi obravnave o zadevi Štefan Lubeinschegg pri državnem sodišču, ki se vrši dne 3. julija 1913 se sklene naprosti g. dr. Štempiharja, da preskrbi zastopnika za to obravnavo. Glede razsodbe upravnega sodišča o Štefan Lubeinscheggovi zadevi poroča obč. svet. g. dr. Štempihar. Upravno sodišče je predlog občine potrdilo in stavbno dovoljenje, katerega je izdal deželni odbor, razveljavilo. Deželni odbor pa vkljub temu vstraja pri svoji odločbi glede vporabe cestnega sveta, oziroma ozračja nad cestnim svetom in je tozadevni sklep občinskega odbora razveljavil. Vsled tega se soglasno sklene proti temu odloku deželnega odbora vložiti pritožbo na upravno sodišče.

Radi skrajšanja uradnih ur ob nedeljah in praznikih pri tukajšnjem poštne in brzojavnem uradu poroča obč. odb. g. Makso Fock in čita tozadevni dopis g. Vinko Majdiča. Nakar se sklene, da se občinski odbor pridruži zahtevi interesentov, da se uradne ure, če ne razširijo, pa vsaj zopet tako uredi, kakor so bile urejene pred 1. majnikom t. l. Kranj je razvito trgovsko mesto, vsled tega je nujna potreba, da se uradne ure ob nedeljah in praznikih pri poštne in brzojavnem uradu podaljšajo — a ne skrajšajo. Ako pa hoče c. kr. pošto ravnateljstvo ugoditi svojemu uradništvu glede nedeljskega počitka, naj tega ne dela na škodo kranjskega meščanstva, marveč naj nastavi zadostno število uradništva, ker sedajšnje število itak ne zadostuje za ogromno delo in promet, ki ga imajo na pošti.

Na predlog obč. odb. g. Fr. Šavnika se soglasno sklene:

Občinski odbor pozdravlja sklep obč. sveta ljubljanskega, s katerim se ugovarja proti opustitvi osebnega vlaka št. 1723, ki je prihajal ob 7. uri zvečer v Ljubljano.

Mestni zastop kranjski se pridruži temu ugovoru ter naroča županstvu, da vloži prošnjo na c. kr. železniško ministrstvo, da se zopet upelje odpravljeni vlak, ki je bil velikega pomena za lokalni promet med Gorenjsko in Ljubljano.

DNEVNE VESTI.

Zasebna zadeva. Uspeh političnih bojev ni samo odvisen od zdravega jedra, od razumevanja dejanskih razmer, od požrtvovalnosti in energije, ampak večkrat tudi v veliki meri od taktičnega nastopa. Neovrgljiv dokaz za to trditev so dogodki v naši deželi v letih, ko se je borila klerikalna stranka za politično gospodstvo. Največjega po-

mena je, spoznati in izrabi hibe političnega nasprotnika. Kako brezobzirno in spretno je vodila klerikalna stranka ta boj proti narodno-napredni stranki, ko je imela ta še moč v rokah! Kaj bi se bilo zgodilo, ko bi se bila pojavila takrat kaka Kamila Theimer! Kakor tajfun šla bi bila vihra po celi deželi, vsako nedeljo vršili bi se bili shodi po najbolj oddaljenih vaseh in razlagalo bi se bilo gorenjskim, kraškim in dolenskim kmetom, kaka korupcija vlada v liberalni stranki — kakor strela švigali bi bili udarci po hrbtih liberalnih grešnikov. In z zlatom bi lahko odvagali tistega govornika, ki bi bil delal razloček med „zasebnimi“ in javnimi zadevami. Kako pa je izrabila narodno napredna stranka slično priložnost?

V soboto zvečer je bralo občinstvo razkritja Kamile Theimerjeve. Ne more se trditi, da bi bilo vse novo, kar se je odkrivalo. Vendar pa je prišlo od take strani in v taki obliki, da je na javnost močno učinkovalo — in to je glavna stvar — in je bilo zelo na poti klerikalni stranki. Nekateri so celo upali, da je afera tako važna, da, za slučaj, če se prav izrabi, zna provzročiti politični preobrat, zna sanirati naše razmere. Ko pa je prišla stvar v razgovor na odločilnem mestu, glasnik narodne napredne stranke ni smatral za umestno, imeti o tem kako lastno mnenje in označiti stališče stranke, ampak sesedel se je kot žepni nožiček z izgovorom, da je to zasebna zadeva. To pa se ne pravi, zastopati načela stranke.

Kdor je že dolgo v političnem življenju, bi lahko vedel, da so naše politične razmere take, da pri politiki danes ni več razlike med zasebnimi in javnimi zadevami in moral bi vedeti, da deželni odbor sploh ni poklican, pečati se z zasebnimi zadevami svojega načelnika. Ta mučna prikazen, ki žalibog ni prva, je tem mučnejša, ker vidimo, koliko malih ljudi nosi velikanska bremena, prinaša nadčloveške žrtve, ker upa, da pride rešitev. Tu pa pride voditelj in z gesto, da je to zasebna zadeva, gre z gobo čez tablo.

In če se je to storilo v dobri veri, je cela stvar še tem opasnejša. Na vsak način pa se s takim postopanjem vrše zelo nesrečne priprave za nove volitve. Pri takem vodstvu tudi najboljša armada ne more ničesar doseči.

Bonaventura, Dei miseratione et apostolicae sedis gratia episcopus Labacensis, vnovič v Kranju. Preteklo sredo se je zgodil v Kranju slučaj, ki nasprotuje vsakemu čutu dostojnosti. Prezvišeni je zdaj menda končal kanonično vizitacijo župnij in ekspozitur kranjskega dekanijskega okraja in nas je zopet počastil s svojim prihodom, da vodi tu obligatno pastoralno konferenco. In ta prihod je imel obliko in značaj predpusne zabave. Pred prašno blagoslovljeno ekvipažo se je namreč peljalo v potu svojih obrazov okrog petnajst ravno tako prašnih in zasoplih — baje velesovskih fantov na bicikljih, okinčanih s slovenskimi trobojnicami in s pestrimi cveticami, na čelu zastava rimskega episkopata. Skrajno smešen prizor. Človek prvi hip ni vedel, ali naj bo to reklamni obhod, najet od tvornice koles, ali predpusna šala, ali politična manifestacija socijalno-demokratskih kolesarskih društev v dunajski Prater-Hauptallee. Šele, ko se je prikazal ob strani g. okrajnega vikarja Koblarja mili obraz Prezvišenega, ki je, žareč sreče in ponosa, delil maloštevilnim gledalcem mnogoštevilne blagoslove, se je zasvetilo v ubogih zbeganih možganih — l'avant-garde, častno spremstvo. Ljudje, ki jih je bilo ubrano zvonenje privabilo na trg, so se na glas smejali in krohotali, in se obenem zgrajali nad to karnevalsko epizodo. Čudimo se cerkvenim krogom, kako morejo biti tako netaktni. Tako obnašanje znači popolno pomanjkanje estetičnega čuta, ki ga psihologi sicer res prištevajo k takozvanim višjim čutom, torej k izrazom višje kulture, ki bi ga ravno vsled tega upravičeno lahko pričakovali pri ljudeh, ki so splezali že precej visoko po lestvici cerkvene hierarhije iurisdictionis. Posebno pa se čudimo, da se Prezvišeni sam na tak smešen način izpostavlja splošnemu krohotu in ogorčenju. Po bogoslovnih in cerkvenopravnih naukah je kot ordinarij škofije in neposredni naslednik apostola, eden prvih organov božjih in mora s takim predpusnim nastopom naravnost raniti verski čut vsakega normalno razpoloženega katoličana. Mislimo, da bi bilo častno spremstvo Prezvišenega, ako je že neobhodno potrebno, lahko nekoliko dostojnejše.

„Meščanska zveza“ se je s svojo zadnjo avdijenco pri deželnem finančnem ministru temeljito osmešila. Njen dični predsednik „profesor“ „dr.“ Marinko je sicer možakarjem preskrbel že kopico blamaž, toda zadnja je v resnici vredna, da si jo ta zveza kimovcev in odločnih (dokler kaže! Op. stavca.) pristašev S. L. S. dene v okvir.

Dežela namerava napraviti električno centralo, speljati tok mimo Kranja do Ljubljane in mogoče tudi dalje. To je gotovo navadno kupčijsko podjetje in ako bo iz teh načrtov kedaj kaj, bo morala pač dežela, kot producentinja, iskati odjemalcev in ne odjemalci deželo. G. finančni minister Lampe bo pač hvaležen, ako bo kdo hotel porabljal njegov tok in veliko bolj na mestu bi bilo, ako bi on prišel v Kranj ponujat elektriko.

Železniški minister na Kranjskem. Železniški minister ekscelenc baron Forster je prišel pretečeno nedeljo na Kranjsko, z namenom, da si ogleda zgradbo belokranjske železnice. Tega namena pa ni dosegel, ker je zgradbo te železnice le od daleč videl, kajti razni dineji so zavzeli največ časa. Minister pa je bil tudi na Gorenjskem in si je ogledal deželne naprave na Završnici. Po poročilu „Gorenjca“ mu je pri tem sledila cela množica ljudstva. Ako bi to ljudstvo vedelo, kako drago bo moralo plačevati začetne poizkuse na Završnici, bi prav gotovo tako navdušeno ne drvilo za ministrom. Železniškega ministra je spremljal na njegovem potovanju deželni glavar dr. Sušteršič in ako smemo verjeti „Gorenjcu“ ga je ljudstvo burno pozdravljalo. Zakaj neki? Mogoče radi tega, ker je porabil 60.000 K, da se stanovanje glavarja njemu primerno uredi, ali pa, ker je glasom razkritij g. Theimer, njegova soproga kranjsko deželo povsem diskreditirala, rekoč, da se na Kranjskem nič vžitnega ne dobi. Čudimo se le še, kje je ostal naš Vinko, mogoče je le on predstavljal tisto navdušeno ljudstvo. Na vsak način pa bi mu bilo, z ozirom na njegove fenomenalne uspehe za S. L. S., mesto na deželnem avtomobilu.

Glasbena šola v Kranju priredi javno produkcijo svojih gojencev dne 14. junija 1913 v gimnazijski telovadnici. Ker nastopijo vsi gojenci, katerih je 32, se prične produkcija točno ob 6. uri. Vabila se bodo med tednom vposlala starišem gojencev in vsem prijateljem glasbe. Odbor.

Promenadni koncert tukajšnje godbe je danes ob pol 9. uri na Glavnem trgu. Spored: 1. „Sokolski viteški pohod“. 2. Schneider: „Kjer cveto citrone“, valček. 3. Wlassak: Spomin na Bosno, overtura. 4. Parma: „Ptička“, pesem iz Legionarjev. 5. Gerwais: „Ljepa naša domovina“, potpuri. 6. Koračnica.

Umrl je dne 5. junija zjutraj ob 4. uri g. Peter Bajželj, posestnik v Kranju, v 54. letu. Bodi mu zemljica lahka!

Opozarjamo na jutrišnjo tombolo tukajšnje godbe prostovoljne požarne brambe, ki se prične ob 3. uri popoldne na glavnem trgu. Dobitkov je zelo veliko in so zelo lepi. Kupujte pridno tablice, da s tem pokažete, kako visoko čislate to prepotrebno napravo, kakor je ravno godba, ki potrebuje vsestranske podpore, da ji je potem mogoč nje obstoj. Po tomboli se vrši koncert na vrtu gospe Marije Mayrjeve, pri katerem bode tudi preskrbljeno za vsakovrstno zabavo. Pričakujemo tedaj mnogobrojne udeležbe. V slučaju neugodnega vremena preloži se tombola na prihodnjo nedeljo.

C. kr. okrajni šolski svet za kranjski šolski okraj se je na podlagi §. 23. zakona z dne 23. okt. 1912., dež. zak. št. 66, nanovo ustanovil in obstoji iz sledečih članov: 1. predsednik: c. kr. okrajni glavar v Kranju, odnosno njegov namestnik v uradnem vodstvu političnega okrajnega oblasti. 2. od knezoškofijskega ordinarijata imenovan duhovnik: dekan Anton Koblar v Kranju; njegov namestnik Alojzij Šarc, župnik v Šmartnem. 3. Veščaka učitelja: Vilibald Rus, učitelj v Kranju, Franc Luznar, nadučitelj na Primskovem; namestnika: Karol Završnik, učitelj v Dupljah, Lovro Perko, nadučitelj v Poljanah. 4. Zastopniki občin: a) za sodni okraj kranjski: Blaž Zabret, župan v Predoslju; njegov namestnik Anton Koritnik, župan v Cerkljah; b) za sodni okraj škofjeloški: Matija Mrak, dekan v Stariloki; namestnik: Franc Uršič, župan na Trati; c) za sodni okraj tržiški: Josip Potokar, župnik v Trzinu; namestnik: Josip Ahacič, posestnik v Steničnem, št. 6; 5. Zastopnika deželnega odbora: Dr. Ivan Hubad, okrožni zdravnik v Škofjiloki, Janez Brodar, posestnik v Hrastju pri Kranju; namestnika: Avguštin Sinkovec, župnik v Škofjiloki, Ivan Kumer, posestnik v Kranju. 6. Okrajna šolska nadzornika: Karl Simon, v Kranju, Dr. Henrik Svoboda, v Ljubljani.

Izgulila se je zlata, oklopna, približno 40 cm dolga verižica. Najditelj jo naj odda na „Fidru“ proti primerni nagradi.

Razpis učiteljskih služb. V šolskem okraju Kranj se s pričetkom šolskega leta 1913/14 v stalno nameščenje razpisujejo naslednja učna mesta: 1. nadučitelja in slučajno tudi drugega učitelja na v dvorazrednico razširjeni ljudski šoli v Podbrezjah; 2. eno učno mesto na sedaj trirazredni ljudski šoli v Predvoru; 3. učitelja in šolskega voditelja na novoustanovljeni enorazredni ljudski šoli v Trebiji, občina Oselica. Redno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom vlagati pri podpisanim c. kr. okrajnem šolskem svetu do 5. julija 1913. Prosilci, ki v kranjski šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izprijevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

50letnica „Narodne Čitalnice“ v Kranju. Kljub izvestnim člankom, s katerimi se je poskusilo zanesti v vztrajno sodelujoče „Čitalničarje“ razkol, je, kakor smo poučeni, vse na delu, da se svečano proslavi redko slavlje našega kulturnega zavoda. — Čitalniški odbor se je z razdelitvijo dela spretno lotil velike naloge. Pokroviteljstvo ljudske veselilce prevzele so radevolje narodne dame, s čimur je dober uspeh in splošno zadovoljstvo zagotovljeno. Zasigurana je dobra godba, pevci se neutrudljivo vežbajo, sliši se pa tudi, da nam „Dramatični odsek“ z izbrano narodno igro pokaže svoje zmožnosti. Za razvedrilo in zabavo bo torej v polni meri skrbnjeno, dolžnost vsakega narodnjaka je torej, da če že sicer ne, vsaj z svojo udeležbo pripomore k častnemu slavlju.

Koncertne točke pri slavnostnem koncertu ob priliki 50letnice „Narodne čitalnice“ v Kranju. 1.) Dr. Benj. Ipavic: „Kdo je mar?“ Moški zbor s soli, s spremljevanjem orkestra. 2.) Dr. Benj. Ipavic: „Prošnja“, moški zbor. 3.) Dr. Jenko: „Strunam“, moški zbor. 4.) Dr. A. Schwab: „Večerna morju“, moški zbor. 5.) E. Adamič: „Polonica“, moški zbor. 6.) A. Foerster: „Povejte ve planine!“ moški zbor.

Sprememba voznega reda. Od 1. junija 1913 bodeta vozila na progi Ljubljana j. k. — Jesenice in Jesenice — Ljubljana j. k. vsako nedeljo in praznik zabavna vlaka po naslednjem voznem redu:

Vlak št. 1732		Vlak št. 1733
odhod		pridod
1:20	Ljubljana j. k.	9:00
1:29	Ljubljana d. k.	8:57
1:40	Vižmarje	8:45
1:51	Medvode	8:36
2:04	Škofja Loka	8:25
2:19	Kranj	8:11
2:24	Sv. Jošt o. p.	8:03
2:35	Podnart-Kropa	7:53
2:41	Otoče o. p.	7:48
2:51	Radovljica o. p.	7:39
2:57	Lesce	7:35
3:07	Žirovnica	7:27
3:16	Javornik o. p.	7:21
3:22	Jesenice	7:15

Za ta dva vlaka bodo izdajale postaje in postajališča, ki pridejo v poštev, znižane vozne listke za tja in nazaj vožnjo.

Svarilo občinstvu. Okr. glavarstvo opozarja vsa županstva na sledeče: Pogostoma se pripeti, da pošiljajo obrtna podjetja zasebnim strankam blago, katero te niso naročile, z vabilom, to blago kupiti. Račun je navadno priložen. Pogostoma se dotične stranke vabijo, blago poskusiti, s pristavkom, da je podjetje pripravljeno, blago v določenem času nazaj vzeti, ako ne bi prijalo. Županstvo naj opozarja prizadete kroge, da stranke, ki take pošiljateljce prevzamejo, niso zavezane, dotično blago plačati, odpošiljalcu nazaj poslati, oziroma ga obvestiti, jeli blago prevzamejo, ali pa ne. Taka dolžnost stranke niti v tem slučaju ne zadene, ako bi jih odpošiljalec blaga obvestil, da smatra, da plačajo, oziroma prevzamejo blago, katero ne bi v določenem roku nazaj poslali. K plačilu navezan je naslovljenec šele tedaj, ako bi blago rabil, porabil, prodal i. t. d. Vsekakor se priporoča, da naslovljenec, ki noče blaga prevzeti, od tem obvesti odpošiljalca s pristavkom, da mu je prosto, svoje blago zopet prevzeti. Županstvo naj svari prizadete kroge pred nereelnimi trgovskimi potniki, posebno naj svari odjemalce blaga, da naj bodo pri podpisaniu naročil previdni, kajti često se pripeti, da podpišejo naročila, na take množine blaga, da jih ne morejo porabiti, da podpišejo naročila proti neugodnim pogojem i. t. d. Pripeti se, da se pošlje blago v večji množini, kakor je bilo naročeno, da se višje računi ali da je slabejše kakovosti, kakor je bilo pogojeno, kakor so bili vzorci i. t. d. Opozarjajo se vsi prizadeti krogi, da naj vsak slučaj prestopkov §. 59, točka 2 obrtnega reda naznanijo poklicanim oblastnjim, tako n. pr. ako bi trgovski potniki ponujali blago zasebnim strankam, ne da bi jih bile te izrecno poklicale (ako tudi pridejo trgovski potniki po obvestilu tvrdke), kar se pogostoma pripeti od strani trgovskih potnikov tvrdki, ki prodajajo obleke, manufakturno blago, perilo i. t. d. Tudi slučajni nedovoljenega krošnjarstva z preprogami se naj ovadijo poklicani oblastni.

Za živinorejce. C. kr. okr. višji zdravnik gospod Anton Korošec iz Kranja bode letos predaval na dveh krajih o umni živinoreji, o živinskih boleznih in o zakonu živinskih kug. To podučljivo predavanje se bode vršilo: dne 8. junija t. l. v Naklem in dne 15. junija t. l. v Sori popoldne po krščanskem nauku ob 3. uri v ondoti šoli. K temu predavanju sme priti vsak, kdor se zanima za živinorejo. Posebno se vabijo živinorejci k obilni udeležbi.

Sora. Danes, dne 5. junija, se je vršila tukaj volitev odbora vodne zadruge za uravnavo reke Sore med Godešičami in Goričami, pri kateri so bili soglasno izvoljeni odbornikom: Pavel Ferlič iz Drage, Janez Frlič iz Gostec, Lovro Jenko iz Gorenje Vasi, Janez Kušar iz Dola in Janez Stare iz Spodnje Zenice. Njihovim namestnikom pa ravno tako soglasno: Jožef Dolenc iz Pungarta, Fran Prelesnik iz Reteč in Andrej Knific iz Rakovnika.

Prešernova koč. — Ob najlepšem vremenu se je vršila letošnja otvoritev planinske sezone na Stolu dne 1. t. m. — Na predvečer je na korški strani bilo slišati pač nekoliko gromenja, toda črni oblaki so se razvlekli proti vzhodu in se razpršili. Lepa zvezdnata in hladna — da celo mrzla — noč je obetala krasno jutro. In res! Proti večeru in na vse zgodaj došli planinci smo imeli bajen užitek vzhajajočega solnca, ki je ob zori zlatilo snežne vrhove Triglavskega pogorja in nam razsvitalo panoramo od Karnskih alp do Krna, Črne prsti in Ratitovca pa do Kleka na Notranjskem. Klek je že na predvečer prerokoval lepo vreme in ni se zmotil ta gorski prorok. Polagoma so padali zlati prameni na Stolovo pogorje in naenkrat v par trenutkih se je solnčila že na zgodnje jutro vsa zbrana pestra družba pred Prešernovo koč, pazno motreč razne posetnike, katere je bilo opažati, vstopivše iz vijug k ovčarski planini na „čelu“. Tu in tam smo pogodili brez stekla istost prihodnika, spoznavši ga po kretnjah in gibih, če je bil kak pričakovani znanec. In nekoliko škodoželjnosti se je čitalo temu ali onemu pred koč sedečemu „avguru“ na obrazu, videč, kake težkoče dela zadnja strmina in conspectu koč, češ; mi smo že gori, ti se pa še pehaš v potu svojega obraza do zaželjenega cilja. No, tudi tem se je odsedal korak za korakom proti vrhu in pri zadnjem ovinku smo se že od blizu pozdravljali; brhki plavalasi mladenki smo celo pozdravico zapeli. Kaj se hoče; tu v gorah, v prostem zraku, čuti se vsak mladeža! Okolu poludneva je bilo že 27 planinskih sestr in bratov zbranih, vsi v prijateljskem pogovoru, veseleč se krasnega dne in obsežnega razgleda. Bilo je menda 10 Ljubljančanov in 17 Kranjčanov; popoldne jih je pa še nekaj prispelo. Prepevalo se je na vrhu, oskrbnik pa se je trudil za dobro razpoloženje z smislju svojega poklica. No, njegova oskrba ni bila slaba. Vmes je pa stresal svoje dovtype šegavi Goričan & Co. in skrbel za humoristično stran družbine zabave. Pri hišnem ogledu se je našlo, da bode treba „domačo lekarno“ prenoviti, pa ne radi preobite porabe, nego hvala Bogu baš obratno, radi tega, ker je postala nerabna vsled neoparabe. Tudi dobro znamenje. Razen malenkostne poprave na strehi, ni bilo najti poškodbe, ki bi jo bila povzročila zima. Ko je s tovariši načelnik dal oskrbniku potrebnih navodil, jeli so posetniki polagoma zapuščati prijazno razgledno goro, nabirajoč spotoma gorskih cvetic, katerih tudi na Stolu ne primanjkuje. — Konečno pa je v občeplaninskem interesu nekaj pripomniti: Naj blagovole posamezni izletnik izven sezone vpoštevati že večkrat po „S. P. D.“ v „Vestniku“ razglašeno navodilo, da je ob času neoskrbovanih koč priti po ključ k dotičnemu oskrbniku, ki bode skrbel tudi za potrebno spremstvo. To navodilo se mora respektirati brez izjeme in sicer radi nepredvidnih nezgod na potu in pa zaradi pravilnega poseta in zapustitve koč. Naše planinske stavbe stanejo denar, ki ga osrednji odbor in podružnice ne pobirajo kar tako na cesti; zaradi tega je pa toliko bolj obsojati, če se, omalovažujoč ta striktni predpis, prišedši do zaprte koč, vanjo siloma vdré skozi okno in pobijejo šipe, kakor se je to zgodilo teden pred otvoritvijo koč od nedelje na ponedeljek na Stolu! Ključ in spremstvo do „Prešernove koč“ dobiva se izven sezone pri oskrbniku Antonu Legatu na Selu št. 13 pri Žirovnici. — Pa brez zamere!

Občni zbor združne bolniške blagajne na Bledu se vrši dne 8. junija 1913. v nedeljo, pop. ob 2. uri v hotelu „Triglav“ na Bledu. Dnevni red: 1. Poročilo zapisnika zad. obč. zbora. 2. Poročilo o delovanju z. bol. blag. 3. Poročilo o računu za 1. 1912. 4. Raznoterosti.

Konjerejska zadruga v Lescah ima svoj občni zbor v nedeljo, dne 15. junija 1913 ob desetih dopoldne v gostilni pri Krištofu v Lescah. Spored: 1. Poročilo načelnikovo. 2. Blagajniško poročilo. 3. Račun za leto 1912. in proračun za leto 1913. 4. Slučajnosti. Opomnja: Če bi na določeno uro sklicani občni zbor ne bil sklepčen, se bo pol ure kasneje vršil s prvotnim sporedom na istem prostoru drug občni zbor, ki bo sklepal brezpogojno.

V Škofji Loki se osnuje kmetijska podružnica. Občni zbor se vrši dne 8. junija t. l. ob desetih dopoldne v „Društvenem domu“.

Svarilo. Kakor se je izvedelo, se odpošiljajo od „Psycho-Success-Clubs“ v New Yorku vabila k pristopu proti letnem prispevku 12, oziroma 6 dolarjev, češ, da članstvo pri tem klubu pomaga dotičnem k zdravju, sreči, bogastvu in sploh k vspehom. Pred tem klubom, oziroma pred vstopom vanj, se odločno svari, ker je to podjetje, katero vodi neki Elmer E. Knowles (prav Prather) dvomljivega značaja.

Vlom in tatvina. Dne 26. m. m. je bilo za odsotnosti domačih ljudi vlijomljeno v hišo posetnika Ivana Novaka v Senici pri Medvodah. Tat je odnesel iz omare za obleko črno moško obleko, črn klobuk, srebrno žensko uro s pozlačenim robom in težko verižico, na kateri je bil tolar kot privesek.

Vlom. Minoli mesec ponoči je doslej neznani tat vlomil v pivnico gostilničarja Ivana Sergelca v

Begunjah na Gorenjskem. Tat je vlomil v neko miznico in je ukradel 65 K gotovega denarja; poleg tega je ukradel en nahrbtnik in eno zeleno žensko pelerino. Kakor se splošno sodi, se je tat skril v hiši, predno so zaklenili vežna vrata. Po izvršeni tatvini je storilec zapustil hišo, vzel je seboj ključ od kleti in je obiskal tudi vinsko klet. Tam je izpil nekaj vina, pokušal je tudi mineralno vodo, in je slednjič vzel na pot še štiri steklenice piva.

Občinske volitve za občino Šenčur se bodo vršile dne 24. in 25. junija t. l. Oddaja glasovnic je določena za vse podobčine in vse tri volilne razrede na prvi dan in drugi dan pa se bo vršil skrutinij.

Podaljšana koncesija. Poljedelsko ministrstvo je z rapisom z dne 30. maja t. l., št. 22.000 podaljšalo Tomu Pavšlarju v Kranju rok za zgradbo velike elektriške centrale na reki Savi poleg Jame pri Kranju do konca leta 1915.

Pes je ugriznil dne 25. maja v Virmašah pri Škofji Loki Marijo Bevčar in kmalu nato poginil. Sumi se, da je bil zastrupljen, izključeno pa tudi ni, da je poginil vsled stekline. Ukrenilo se je vse potrebno, da se slučaj pojasni in se ugrizena oseba odda v Pasterjev zavod na Dunaju, ako bi se dognala steklina.

Konjska smrkavost je v kranjskem okraju kakor kažejo preiskave precej razširjana. Poleg dosedanjih slučajev se je na novo dognala pri konjih v Srednjem Bitnju, Beli, Adergasu in Čirčičah. Opozarjamo posetnike, da vsak sumljiv slučaj naznanijo pri županstvu, ker drugače ne le da ne dobe od države za pobite konje nobene odškodnine, zadene jih še občutna kazen.

Dom na Vršču pri Kranjski gori bo od 8. junija t. l. naprej odprt in kot doslej priznано dobro oskrbovan. Po navadi ima tudi sveža mesna jedila na razpolago. Udobno in elegantno opravljene sobe z 1, 2 in 3 posteljami napravljajo tudi dalje bivanje vabljivo. Ker je dom oddaljen le 2½—3 ure od kranjskogorske postaje in je pot vznožna in prav zložna, je priporočljiv tudi za izlete nevezbanih turistov. Mojestrovka in Prisojnik sta že dostopna.

Nov osebni vlak med Jesenicam-Bledom in Bohinjem. Ravnateljstvo državne železnice v Trstu je upeljalo s 1. junijem na propi Jesenice-Bled in Bohinj nov osebni vlak, ki odhaja iz Jesenic ob 9. uri 52 min. in v Bohinj ob 10. uri 19 min. zvečer. Turistom in izletnikom iz Ljubljane je torej dana prilika, da lahko tudi z večernim vlakom, ki odhaja ob pol 7. zvečer dospejo s tem novim vlakom v Bohinj ali Bled, ker imajo na Jesenicah zvezo. Ta novi osebni vlak se bode vračal iz Bohinja ob 10. uri 33 min., iz Bleda ob 11. uri 04 min., iz Dobrave ob 11. uri 15 min. ter dospel na Jesenice ob 11. 22 min. ponoči.

Z Bleda se nam poroča, da je blejski grad, na katerem se nahaja restavracija, od 1. junija zopet odprt.

Samoumor. V Črešnjevku pri Cerkljah na Gorenjskem se je obesil na podu dne 28. maja 73 let stari ubožec Matija Drolc. Vzrok najbrže zmeda.

Žrtev alkohola. Dne m. m. so našli nedaleč od Javornika kakih 30 korakov v stran od državne ceste na nekem travniku moško truplo v osebi oženjenega težaka Mihaela Gorjanca z Javornika. Gorjanec je šel dne 18. m. m. od doma in od tega dne ni nobenega sledu o njem. Bil je strasten alkoholik in je našel svojo smrt najbrž z zastrupljenjem z alkoholom.

Ni je znal oceniti . . . Pri bazarju v dobrodelne namene na Dunaju zgodila se je mučna epizoda. Mlademu Amerikancu ponujala je neka izmed najbolj znanih, in ob enem tudi najstarejših aristokratij čašico čaja. „Koliko velja?“ vpraša mladi mož. „Dve kroni“, je bil odgovor. Ko pa dama zapazi, da je Amerikanec izvlekel iz denarnice desetkronski bankovec, odpije nekoliko iz čašice, ter reče: „Sedaj velja deset kron“. „Tu imate dvajset kron,“ hitro odgovori Amerikanec, ampak prinesite mi drug čaj!

Razno.

Panama. Ta beseda, ki se sedaj zopet mnogokrat rabi in ki je bila osobito v veljavi v zadnjem procesu ogrskega ministrskega predsednika Lukacsja proti Zoltan Desyju, izvira iz Francije. Rabili so jo za polom podjetja, ki je gradilo panamski prekop v Ameriki. Podjetje je ustanovil Ferdinand pl. Lesseps in naloga tega podjetja je bila, da zgradi prekop, ki bi vezal Atlantski ocean s Tihim oceanom ter bi tako delil Ameriko v dva dela. Polom tega podjetja je bil leta 1888. in ni imel za posledico samo izgube 1500 milijonov frankov za akcionarje družbe, nego tudi političen škandal. Izvedelo se je namreč, da se je pustila republikanska stranka z ministri in poslanci vred podkupiti od panamske družbe. 510 poslancev zbornice, med njimi šest ministrov, je bilo obdolženih, da so si pustili izplačati dva do tri milijone frankov. Vrh tega je družba podkupila različne časopise, banke in privatne osebe. Najprej so zaprli ravnatelje družbe (med njimi tudi Ferdinanda Lessepsa in slovečega Eiffila, zgraditelja znanega orjaškega stolpa v Pa-

rizu) in obsodili so jih radi bankrota na težke zaporne kazni. Pozneje so jih pa obtožili tudi še radi podkupljivosti in je dobil Karl pl. Lesseps, sin Ferdinanda pl. Lessepsa, eno leto in bivši minister Baihaut, ki je priznal, da je vzel 750.000 frankov na pet let zapora. Od onih, ki so faktično podkupovali, je izvršil baron Reinach samomor, glavna krivca Herz in Arton pa sta pobegnili. Nato so se ustavile nadaljne obtožbe. Vzlic temu pa je moralo več tedanjih znamenitih francoskih politikov, kakor Freycinet, Roche, Flouquet, Rouvier in drugi, zapustiti politično življenje.

Ljubezenska žaloigra v zraku. Iz Novega Jorka poročajo: V Louisvillu se je dogodila ljubezenska tragedija v zraku. Znani zrakoplovec de Ribas, ki je rodom Mehikanec, se je zaljubil v hčer večkratnega milijonarja Aleganda. Roditelji mlade milijonarke niso hoteli dovoliti, da bi se poročila. Zrakoplovec je vsled tega odnesel nevesto v aeroplanu. Brat odpeljane je zasledoval v zraku bežeča z avtomobilom. Čez nekaj časa pa se je moral zaljubljeni par spustiti na zemljo, ker se je motor v aeroplanu pokvaril. Ko sta bila 3 m visoko nad zemljo, je mladi Aleganda ustrelil z revolverjem de Ribosa, ki se je mrtev zgrudil iz aparata na zemljo. Njegova nevesta, ki se je le lahko ranila, je kmalu na to izvršila samoumor.

Dvojno pravosodje. V Perugiji v Italiji je bil te dni obsojen nek tat, ki je pokradel več stvari, na sedemnajst let ječe. Vrednost ukradenih stvari je iznašala krog 2000 lir. Isto sodišče pa je par mesecev preje nekega računovodjo, ki je poneveril pol milijona obsodilo le na dve leti in potem je bil še pomiloščen.

Poslano.

Pojasnilo triperesni deteljici Golob-Kotzbek-Savnik in neznanemu dopisniku.

Včerajšnji „Gorenjec“ se obdregne na ne posebno okusen način ob mojo osebo, kar si seveda štejem v posebno čast. Dasi nisem prijatelj polemike v listih in tudi še nikdar nisem polemiziral, ne morem si kaj, da bi ne pojasnil na ljubo resnici cele zadeve novičarju, katerega bi mi najbrže lahko povedala gospod profesor Marinko ali pa gospod Planinšek in pa zgoraj navedena triperesna deteljica. Zakaj se je tako gasilo, pojasnila je že „Sava“ in gospod Golob naj si s tem nikar več ne beli glave in kratki spanja, oglasi naj se še le takrat, kadar bo tako vrl hotelir, kakor je vrl najslabši izmed gasilcev pri izvrševanju svojega poklica.

Da sem bil v tej komisiji cenilec, je zakrivil gospod Kotzbek sam, saj me je sam naprosil, da naj bom tako prijazen in prevzamem to mesto, ker mu je zavarovalnica rekla, da more cenilec (njegov zaupnik), biti le trgovec, ki ž njim ni v trgovski zvezi. Ako je že dal pojasnila glede onih 90 K, naj bi še pojasnil, da sem se zamudil pri cenzitvi 3 in pol dni in naročil zastopniku „Assicurazione Generali“ gospodu Josipu Golobu, da naj vpliva na cenilno komisijo, da naj bo točno ob napovedani uri na licu mesta, ne pa toliko pozneje, da sem s čakanjem zamudil po 1—2 uri. Gospod trgovec Kotzbek pač lahko ve, da je trgovcu čas denar in si je lahko mislil, da ga nimam tako rad, da mu bom morda zastonj delal; ako mu je bila pa svota 90 K prevelika, zakaj je pa ni dal sodno odmeriti? Ne morem pa zato, ako je imel gospod Kotzbek zalogo, ki je bila nizko cenjena na 32.000 kron, zavarovano samo za 25.000 kron, in da mu zavarovalnica ni izplačala polne škode 14.192 kron, ampak samo na 25.000 kron pripadajoči znesek. Je pač nekoliko neprevidno za trgovca, ako ni zadostno zavarovan.

Res je, da je dalo županstvo dovoljenje za prodajo pokvarjenega blaga in gotovo sem prvi, ki je to gospodu Kotzbeku privoščil; da bi se pa pri tem znebil trgovec, gospod Savnik, svojega starejšega blaga, in s tem oškodoval druge trgovce, mi kot poštenemu trgovcu ni šlo v glavo. Saj se da lahko natvesti, kdor verjame, da je imel gospod Kotzbek pri gospodu Savniku blago, katero je kupil na Krenerjevi avkcijski prodaji meseca februarja leta 1911. v komisiji, pod pogojem, da mora istega, kar bi ga ostalo prevzeti. Vsak resen trgovec se pa mora temu smejati, ker je prvič nemogoče, da bi ležalo dve leti toliko blaga mrtvega v zalogi, drugič pa, ker nas večina ve, kaj je gospod Kotzbek kupil na tej dražbi. Ali Vam je županstvo dalo tudi dovoljenje inscenirati oblastveno nedovoljeno razprodajo in prodajati Savnikovo blago, katerega so vlačili v zabojih in oмотih iz njegove trgovine in jih je bilo pač toliko sram, da so se večkrat ognili ulice in so valjenci s težkimi oмотi šli do Vašega razprodajnega prostora pod obokom po veliko daljši poti, da bi jih vsak ne videl. Čudno se je zdelo celo netrговcem, da prodaja tovarna za izdelovanje delavskega perila svilnate in mercerizirane robce, kravate in drugo, tako, da so z besedami: „Kranjski trgovci so pa res neumni, če to gledajo,“ dali duška svojemu notranjemu poštenemu čutu.

Kaj pa izdelovalnica perila, ki je komaj sproti sešila novo blago, mesto pokvarjenega?

Da, da, gospod dopisnik, čedne razmere in le v Kranju mogoče, toda ne tam, kjer jih iščete Vi, ampak, kakor vidite, popolnoma drugod.

Janko Sajovic.

Neopravičeno maščevanje.

Na Kokrici.

Ljubljanski dnevnik „Dan“ je prinesel v svoji št. 501 z dne 19. maja 1913 članek iz Predoselj pod naslovom: „Vzoren deželni poslanec“. Sedaj pa slišim od te in one strani, da se sumi mene in mojo ženo kot pisca tega članka. Zato mi je iz maščevalnosti nekdo, kateri se hoče v „Danu“ omenjenim osebam s tem prikupiti, namazal v noči od 31. maja na 1. junija hišo št. 58 s črnolom.

Ako mi kdo dokaže, da sva jaz ali moja žena pisala omenjeni članek, ali pa da bi bila v kaki zvezi ali stiki s piscem tega članka, darujem za reveže občine Predoslje 1000 K.

Ako mi pa sam mazač hiše št. 58. to dokaže, mu pa, ker dobro vem, da potrebuje zelo denar, plačam tudi osebno 1000 kron.

Torej zlikovec na noge, plačilo bo dobro!

Kokrica, 3. junija 1913.

Luka Kmet.

Listnica uredništva.

Izlet na Košuto: V eni prihodnjih števil.

Zahvala.

Podpisano društvo izreka tem potem slavni c. kr. priv. vzajemni zavarovalnici proti požarnim škodam v Gradcu za darilo v znesku K 30.—, naklonjeno za delovanje pri požaru v tovarni za izdelovanje perila gospoda Edmunda Kotzbeka v Kranju dne 6. maja t. l., svojo najtoplejšo zahvalo ter se priporoča nadaljni blagonaklonjenosti.

Prostovoljno gasilno in reševalno društvo v Kranju
dne 29. maja 1913.

Janko Sajovic
načelnik.

Jurij Depoli
tajnik.

SVARILO.

Podpisana naznanja s tem, da ni plačnica za dolgove svojega moža.

90 3—1

Helena Kosec.

Anton Soklič

slikar in pleskar v Kranju šte. 55.

priporoča

različne suhe in oljnate barve,
različne lake za tlak, za vrtove in
pohištvo ter mazila za trda tla.

Ideal gospodinje

je

Singer šivalni stroj

Dobivajo se v vseh prodajalnah, ki imajo poleg stoječi
S-izvesek ali po naših potnikih.

Singer Co. deln. družba šivalnih strojev

Kranj, Glavni trg št. 119.

75 19—4

Trgovci, peki!

Drože (kvas) iz odlikovane slovenske tovarne drož Makso Zaloker, Ljubljana Kranjski nasip št. 26, so dosegle dosedaj najboljše sloves. Naročajte pri narodni tvrdki, ki vam postreže po konkurenčnih cenah.

50 26—11

Stanovanje

obstoječe iz

3 sob s pritliklinami se odda v Lajhu.

Urarskega učenca

sprejme takoj tvrdka

Rudolf Rus

v Kranju.

88 2

Ključavničar

se najljudneje priporoča cenj. občinstvu za
stavbena in umetna dela

kakor tudi za izdelovanje raznih

žičnih mrež, štedilnikov, balkonov, ograje na grobe itd.

Leop. Grošelj, Spodnja Šiška
Celovška cesta 66.

Odda se

63 3—10

mesarija

s 1. avgustom t. l., v Kranju št. 103

Pozor, kolesarji!

Naznanjam, da sem letos prevzel zastopstvo za Puch-kolesa. Kdor želi pravo Puch kolo, naj se name obrne. Imam pa v zalogi tudi še druga cenejša kolesa. Na željo pošljem cenik. Kupujem tudi razne

47 12—11

starine.

Pavel Bizjak star., Kranj št. 102.

Tiskarna „SAVA“ v Kranju

se priporoča v izdelavo
vseh tiskarskih del.

Kolesarji!

Ako si hočete prihraniti nepotrebnih izdatkov, tedaj ne kupite in ne naročite nikjer koles ali kolesarskih potrebščin, dokler ne poznate naših cen za leto 1913.

Najboljši in najcenejši nakup pri tvrdki

Karel Čamernik & Ko.,

72 10—7

Ljubljana, Dunajska cesta 9—12

Špecialna trgovina s kolesi in motorji, avtomobili in posameznimi deli. — Mehanična delavnica in garaža.

ZAHTEVAJTE CENIK.

Spominjate se Ciril-Metodove družbe!

Zobozdravniški in zobotehnični atelje

dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzhacker

konc. zobotehnik

v Kranju

16 52-23

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure dopoldne, izven velikih praznikov na razpolago.

Vinska veletrgovina Rudolf Kokalj, Kranj

17—23

Priporočam svoja
izvrstna, zajamčeno pristna
dolenjska, metliška, štajerska in istrijska

vina
v sodih in steklenicah

Zaloga najfinejših tu- in inozemskih šampanjcev, stekleničnih vin in mineralnih voda.

Cenjene dame mesta Kranja in Gorenjske
opozarjam na **velikansko izbiro**
damskih in dekliških
slamnikov!

Velezaloga

15—23

galanterijskega, norimberskega, modnega blaga in pletenin

A. Adamič :: Kranj

M. Rant - Kranj

trgovina s specerijskim in galanterijskim blagom

Priložnostni nakup **otroških vozičkov.**

Najraznovstnejše **špecerijsko blago.**

Kolodvorska restavracija

priporoča

vedno sveže **Budjeviško pivo**
ter pristna vina in dobro kuhinjo

Krasen senčnat vrt

4 52-23

18—23

Eternit

najboljše strešno kritje

prodaja najceneje tvrdka

Merkur, Peter Majdič, Kranj

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega
davka.

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega
davka.

7—23

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

Jamčeno čisto, jedrnato

2 52—23

Tovarna: **Ig. Fock, Kranj**

MILO z znamko Solnce.

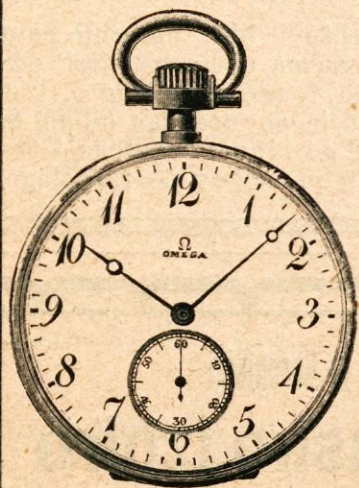
najizborneje in današnjim cenam primerno **najceneje**

zato najbolji **nadomestek** vsem dražjim vrstam. :: Prodaja se tudi na drobno.

Izdelki:

Kristalna soda, pralni lug, rudeče in črnomarmorirano Eschweger milo, zeleno tržaško in belo Marzeljsko milo, ter vse ceneje vrste pralnega mila. **Stearinske sveče. Kolomaz.**

12—23

Rudolf Rus

urar v Kranju poleg lekarne

Največja zaloga
ur, zlatnine in srebrnine

Priporoča se sl. občinstvu v nakup
pripravnih raznovrstnih

birmanskih daril

Najnižje cene brez konkurence. Ceniki zastoj in poštne prosti.

Tiskarna „Sava“ v Kranju

Vizitke, poročna
naznanila, pisma,
zavitke, račune,
bolete, cirkularji,
letake, vabila, le-
pake, posmrtnice,

jukste, trgovske
karte, knjige v
vseh velikostih,
troškovniki, bro-
šure, časopisi in
sploh vsa v tis-
karsko stroko spadajoča dela v eni ali več barvah
izvršuje v najelegantnejši obliki, hitro in najcenejše.

Garantirano višnjevo cveteča francoska lucerna
predanice prosta plombirana.

Mauthnerjeva semena ze-
lenjav in cvetic.

Velet trgovina J. & A. Majdič, Kranj

Deželni pridelki, špecerijsko blago.

Priznana najboljši dalma-
tinski portland cement **„Salona“**
za izdelovanje opeke in cement drugih znamk za zidanje

Svetle sezamove tropine.

Umetna gnojila.

Domača črna detelja pre-
danice prosta plomb.

Vsakovrstna travna semena, krmilna pesa, korenje,
čista grahara, semenski oves domač in češki.

Najstarejša trgovina

Ferd. Sajovic v Kranju
poprej C. Pleiweiss

10 4—23

priporoča svojo bogato zalogo vedno najno-
vejšega in najboljšega manufakturnega blaga.

Posebno priporoča slavnemu občinstvu za

pomladansko sezijo

bogato izbiro oblek za moške in ženske;
botrom pa obleke za birmance in birmanke.

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

13—23

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.